

ПОСТІЙНЕ ПОСИЛАННЯ

<https://www.gewerkschaft.berlin/uk/>

%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B3/%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D1%8F%D1%82%D1%8C-

%D0%B4%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D1%96-%D1%81%D1%96%D0%BC-

%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%8F%D1%86%D1%96%D0%B2-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0-

%D0%B1%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F-1926-%D1%80%D1%96%D0%BA/vxxdfg8f

PDF СТВОРЕНО

13 жовтня 2026 р., 07:35 CEST

Дев'ять днів і сім місяців: Велика Британія, 1926 рік

Gewerkschaft Underdog · Версія 1.0 · 8 жовтня 2026 р.

У травні 1926 року у Великій Британії від 1,5 до 1,75 мільйонів працівників припинили роботу, щоб підтримати понад мільйон шахтарів, яких позбавили доступу до шахт. Через дев'ять днів профспілкова конфедерація припинила страйк, не домогшись жодних поступок; шахтарі протрималися ще сім місяців, а потім були змушені повернутися на роботу на гірших умовах. Наступного року закон обмежив те, що вони зробили.

Британський загальний страйк 1926 року є найбільш ретельно підготовленою поразкою в історії європейських профспілок. Причому підготовленою саме протилежною стороною. Сам страйк був згуртованим, дисциплінованим і — з огляду на його масштаби — супроводжувався незначним застосуванням насильства: було затримано близько 9.000 осіб. Через дев'ять днів його було припинено, не виконавши жодної вимоги. Те, що сталося потім, змінило британське трудове законодавство на десятиліття.

Як до цього дійшло

Вугільна промисловість після війни

Після 1918 року британська вугільна промисловість перебувала у структурній кризі: застаріла техніка, роздробленість власності, втрата експортних ринків. До цього додалося валютно-політичне рішення — повернення до золотого стандарту 1925 року за передвоєнним курсом, яке просував тодішній міністр фінансів Вінстон Черчилль. Це значно подорожчало британський експорт.

Gewerkschaft Underdog e.V.

Поштова адреса: Ehrenbergstraße 16a,
Scanbox #12300, 10245 Berlin

Реєстр об'єднань VR 42624 B

Дільничний суд Шарлоттенбург

info@gdog.pro

www.gewerkschaft.berlin

© 2024–2026 Gewerkschaft Underdog,
Берлін, CC BY-ND 4.0

Політика конфіденційності:
[gewerkschaft.berlin/uk/](https://www.gewerkschaft.berlin/uk/)
конфіденційність

Умови користування:
[gewerkschaft.berlin/uk/умови-використання](https://www.gewerkschaft.berlin/uk/умови-використання)

Машинний переклад. Чинним, якщо взагалі, є лише німецький текст.

Власники відреагували єдиним способом, який був їм доступний без інвестицій : зниженням заробітної плати та подовженням робочих змін. Гасло шахтарів, навпаки, звучало так: «Not a penny off the pay, not a minute on the day» — «Ні пенні з зарплати, ні хвилини на день».

«Червона п'ятниця» та «куплений рік»

31 липня 1925 р. — у русі відомий як «Червона п'ятниця» — профспілкова конфедерація Trades Union Congress погрожувала блокадою транспортування вугілля. Уряд Болдуїна пішов на поступки й надав дев'ятимісячну дотацію, яка на той час забезпечила виплату заробітної плати. У «5 вересня 1925 р.» він також створив слідчу комісію під керівництвом Герберта Самуеля.

Саме ці дев'ять місяців стали ядром подальшої суперечки. Уряд використав їх для підготовки: створення державної «Організації постачання та транспорту» (Supply and Transport Organisation) з цивільними комісарами, створення запасів вугілля та — через формально приватну організацію «For the Maintenance of Supplies» — набір добровільних помічників, яка під час страйку перейшла під державне управління. Про підготовку з боку об'єднання подібного масштабу відомостей немає.

Звіт Самуеля та розрив

Комісія подала свій звіт у березні 1926 року. У ньому рекомендувалася реструктуризація промисловості, відкидалася націоналізація шахт, але рекомендувалася націоналізація прав на видобуток, а також вважалося, що зниження заробітної плати є неминучим у короткостроковій перспективі. Обидві сторони відмовилися. 30 квітня закінчилися термін дії субсидій та колективних договорів; власники оголосили локаут.

1 травня на спеціальній конференції керівників профспілок, що входили до об'єднання, 3.653.527 голосами проти 49.911 було ухвалено рішення про солідарний страйк та доручено його керівництво Генеральній раді.

Переговори ще тривали, коли друкарі газети «Daily Mail» відмовилися надрукувати редакційну статтю, в якій страйк називався революційним кроком. У відповідь уряд зажадав беззастережного відкликання всіх закликів до страйку; 3 травня о 1:05 переговори були припинені. Чи був цей інцидент приводом чи лише приводом, залишається спірним питанням: прихильники жорсткої лінії в уряді й так наполягали на припиненні переговорів, а акція друкарів не була ініційована центральною організацією.

За хвилину до півночі 3 травня розпочався страйк.

Дев'ять днів

Масштаб і перебіг

Спочатку до страйку були закликані ключові галузі: транспорт, залізниця, поліграфія, металургія та сталеливарна промисловість, будівництво, газопостачання та електроенергетика. Оцінки коливаються від 1,5 до 1,75 мільйонів працівників, крім понад мільйона шахтарів, яких не пускали на роботу; поширеною є цифра 1,2 мільйонів. Друга хвиля — машинобудування та суднобудування — була оголошена 11 травня.

Уряд задіяв військові конвої, добровольців та власну газету — «British Gazette» під керівництвом Черчилля. Головна профспілкова організація видавала «British Worker».

Радіо — у 1926 році ще «British Broadcasting Company», а «Corporation» воно стало лише після перетворення на «1 січня 1927 р.» — не давало слова ні профспілкам, ні опозиції. Джон Рейт відхилив пропозицію Рамсея Макдональда щодо ефіру, а також Джон Рейт відмовив у ефірі Рамсею Макдональду, а також архієпископу Кентерберійському, який закликав до миру, прямо побоюючись, що інакше Черчилль може домогтися захоплення радіостанції. Заяви центральної організації та Лейбористської партії висвітлювалися в новинах. Цей випадок досі обговорюється в історії ЗМІ; зміна назви на «Корпорацію» стала безпосереднім наслідком цього конфлікту.

Припинення страйку

12 травня головна федерація оголосила про завершення страйку. Жодна з вимог не була виконана. Шахтарі не брали участі в переговорах; їхня федерація відхилила Меморандум Семюеля — угоду, яку Семюель домовився без мандата та без зобов'язань з боку уряду.

Пояснення розходяться, і наукові дослідження віддзеркалюють цей розкол.

Розсудливий відступ

Згідно з цією інтерпретацією, головна федерація усвідомила, що страйк перетворився на конституційно-політичну конфронтацію, якої вона ні не прагнула, ні не могла виграти, і припинила його, перш ніж рух розпався.

Капітуляція

Згідно з цією інтерпретацією, страйк був ефективним, і уряд перебував під тиском; його припинили не через слабкість руху, а через побоювання керівництва об'єднання щодо наслідків успіху. У загостреній формі цю точку зору відстоюють Тоні Кліфф і Донні Глюкштейн. Примітно, що навіть Генрі Пеллінг, який зазвичай судить тверезо, говорить про «abject surrender» керівництва — отже, оцінка як капітуляції не обмежується лише одним політичним напрямком.

Юридична загроза

11 травня в рамках внутрішнього конфлікту в профспілці було винесено тимчасовий судовий наказ (National Sailors' and Firemen's Union проти Ріда, суддя Астбері). Основною підставою було порушення статуту; зауваження про те, що загальний страйк є незаконним, було другорядним твердженням без вирішального значення і було негайно оскаржене з юридичної точки зору, зокрема А. Л. Гудхартом у «Yale Law Journal» за 1927 рік. Те, що з цього впливала вразливість активів профспілки, було сучасним побоюванням, а не встановленим правовим наслідком. Чи сприяло це припиненню страйку, вважається гіпотезою, а не фактом.

Безперечним є те, що шахтарі продовжували страйкувати самостійно аж до листопада і повернулися до довших змін та нижчих заробітних плат, у майбутньому працюючи за районними, а не державними колективними договорами. Закон про вугільні шахти 1926 року дозволив повернення до восьмигодинного робочого дня на п'ять років.

Наслідки

Закон 1927 року

Закон про трудові спори та профспілки 1927 року визнавав страйк незаконним, якщо були одночасно виконані дві умови: він виходив за межі трудового конфлікту у власній галузі та мав на меті змусити уряд — безпосередньо або шляхом заподіяння шкоди суспільству. Це стосувалося загальних та солідарних страйків; питання про те, які саме солідарні страйки підпадали під дію закону, залишалося спірним.

Крім того, закон забороняв працівникам державної служби членство в об'єднаннях, пов'язаних із центральною організацією, та змінив порядок сплати внесків до Лейбористської партії з «припинення членства» на «вступ до партії». Останнє позбавило партію значної частини її коштів.

У 1946 році закон був скасований урядом лейбористів. Обмеження щодо солідарних страйків поступово поверталось з 1980 року і в 1990 році призвело до повного скасування звільнення від відповідальності; воно діє донині, кодифіковане в статті 224 Закону про профспілки та трудові відносини (консолідована редакція) 1992 року.

Зміна стратегії

Після 1926 року акцент британського профспілкового руху змістився з конфронтації на переговори та парламентське представництво. Чи був це правильний крок — це друге велике питання, що викликає суперечки.

На користь ствердної відповіді свідчить те, що шлях через парламент і переговори після 1945 року привів до створення системи соціального страхування, служби охорони здоров'я та націоналізації — результатів, яких жодний страйк не зміг би домогтися.

Проти цього говорить те, що переговорна сила, на якій ґрунтувався цей шлях, походила з здатності до конфлікту. Хто відмовляється від здатності до конфлікту, той у середньостроковій перспективі втрачає й переговорну позицію. Страйк шахтарів 1984/85 років у цьому прочитанні розглядається як пізній рахунок за 1926 рік. Обидва варіанти — це інтерпретації, а не факти.

Висновки

Правове питання: солідарність як правова проблема

Суть конфлікту 1926 року полягала не у страйку шахтарів, а у страйку інших на підтримку шахтарів. Саме на цьому й базувався закон 1927 року.

Це не є проблемою, характерною виключно для Великої Британії. У Німеччині також страйк солідарності дозволений лише в обмежених межах. У 2007 році Федеральний трудовий суд визнав його визнав: страйки на підтримку основної трудової боротьби в іншій колективно-договірній зоні підпадають під дію статті 9, абзацу 3 Основного закону; їхня допустимість визначається за принципом пропорційності та не застосовується, якщо вони є явно непридатними, явно непотрібними або невідповідними.

За цим стоїть принциповий вибір курсу. Хто жорстко обмежує страйки солідарності, той прив'язує трудовий конфлікт до окремого підприємства або окремої галузі. Це захищає сторонніх осіб, які не беруть участі у конфлікті, — і гарантує, що колектив завжди має лише ту силу, яку сам собі створює. В економіці, що складається з аутсорсованих підрозділів, договорів підряду та ланцюгів постачання, для багатьох працівників це означає, що вони майже не можуть чинити тиску на тому місці, де працюють, оскільки рішення приймаються деінде.

Стратегічне питання: підготовка перемагає рішучість

Між «Червоною п'ятницею» 1925 року та травнем 1926 року минуло дев'ять місяців. Обидві сторони знали, на що піде цей час. Уряд створив організацію з постачання, запас вугілля та набрав допоміжний персонал. Головна федерація вела переговори.

Висновок з цього є незручним для будь-якої організації: відкладений конфлікт — це не уникнутий конфлікт, а перенесений. Хто не використовує цей час так само, як і протилежна сторона, той програє.

Політичне питання: коли страйк стає державним переворотом

Уряд Болдуїна представив страйк як напад на Конституцію. Колишній генеральний прокурор і депутат-ліберал Джон Саймон 6 травня у Палаті громад незаконним — як юрист і опозиційний політик, а не як державний посадовець; на той час генеральним прокурором був сер Дуглас Хогг. Головна профспілкова організація заперечила: мова йшла про промисловий конфлікт, а не про спробу повалення уряду.

Ця суперечка — не просто риторика. Від неї залежить, які засоби може застосовувати держава. Якщо страйк класифікується як трудовий конфлікт, застосовується трудове законодавство. Якщо його класифікують як напад на конституційний лад, застосовується надзвичайне законодавство.

Таку класифікацію неможливо вивести з самої суті події: один і той самий процес — коли багато працівників одночасно припиняють роботу — може бути і тим, і іншим. Той, хто має монополію на тлумачення, визначає, яке право застосовувати.

Порівняння з подіями березня 1920 року в Німеччині показує, наскільки нестабільним є це класифікування. Там також мільйони людей припинили роботу, але з метою захисту конституції — тому той самий вчинок сприймався як порятунк, а не як напад. Через два тижні урядові війська виступили проти тих страйкарів, які продовжували страйк у Рурській області. Отже, право на тлумачення змінилося протягом кількох тижнів.

Філософське питання: чим ми зобов'язані одне одному

Страйк солідарності порушує питання, яке виходить за межі трудового права: Чому залізничники мають ризикувати своєю зарплатою заради шахтарів, яких вони навіть не знають?

Відповідь з позиції власного інтересу

Хто сьогодні спостерігає, як знижують зарплати в одній галузі, той завтра сам опиниться у такій ситуації. Це можна перевірити, і це має велике значення, але не безмежне — це передбачає, що власне становище дійсно пов'язане з ситуацією інших.

Відповідь з позиції приналежності

Робітничий клас — це група, члени якої зобов'язані один перед одним, незалежно від власної вигоди. Це має широкий вплив, але передбачає, що ця приналежність справді відчувається — а саме цього не можна нав'язати.

У 1926 році вона тривала дев'ять днів. Це ні мало, ні достатньо.

Джерела

- Звіт Королівської комісії з питань вугільної промисловості (1925), Cmd. 2600, Лондон: HMSO, 1926 (Комісія Самуеля; звіт підписано «6 березня 1926 р.»).
- Закон про трудові спори та профспілки 1927 року (17 & 18 Geo. 5 с. 22), скасований Законом про трудові спори та профспілки 1946 року.
- Закон про профспілки та трудові відносини (узгоджена редакція) 1992 року, стаття 224.
- Закон про вугільні шахти 1926 року.
- Справа «Національний союз моряків та кочегарів Великої Британії та Ірландії проти Ріда» [1926] Ch 536.
- А. Л. Гудхарт: «Законність загального страйку в Англії», Yale Law Journal, 1927.
- Генрі Пеллінг: «Історія британського профспілкового руху», перше видання 1963 р. (Macmillan, Лондон, та Penguin/Pelican, Хармондсворт), пізніші видання — у видавництві Macmillan.
- Тоні Кліфф, Донні Глюкштейн: «Марксизм і профспілкова боротьба. Загальний страйк 1926 року», Лондон: Bookmarks, 1986.
- Кіт Лейборн: «Загальний страйк 1926 року», Manchester University Press, 1993.
- Федеральний трудовий суд, рішення від 19 червня 2007 р., 1 AZR 396/06 (BAGE 123, 134).

Цитується як

Gewerkschaft Underdog, Дев'ять днів і сім місяців: Велика Британія, 1926 рік, Gewerkschaft Underdog, Fassung 1.0, 08.10.2026, <https://www.gewerkschaft.berlin/uk/>
%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B3/%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D1%8F%D1%82%D1%8C-
%D0%B4%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D1%96-%D1%81%D1%96%D0%BC-
%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%8F%D1%86%D1%96%D0%B2-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0-
%D0%B1%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F-1926-%D1%80%D1%96%D0%BA/vxxdfg8f,
abgerufen am 13.10.2026.

Ліцензія

CC BY-ND 4.0 — Namensnennung, keine Bearbeitung
